

Les ciutats amb port, de cara o d'esquena al mar

Els dies 13 i 14 de desembre del 2002 se celebraren a Palamós, en el marc dels actes de commemoració del Centenari del port d'aquesta vila, les III Jornades de Marina Tradicionals Promediterrània 2002, sota el títol «Ports i ciutats a Catalunya. L'alternativa de les ciutats portuàries petites i mitjanes».

Les Jornades, organitzades conjuntament per la Càtedra d'Estudis Marítics –Universitat de Girona i Ajuntament de Palamós– i L'Estrop –Associació per al Patrimoni Marítim de la

Costa Brava–, volien propiciar, des d'una perspectiva interdisciplinària, la reflexió i el debat sobre la relació entre les ciutats i els seus ports.

De les nou ponències presentades, proce-

dents de diversos àmbits d'estudi, i de les aportacions dels assistents a les Jornades, podem extreure'n unes conclusions globals a l'entorn de l'estat actual d'aquestes infraestructures i de quin paper tenen actualment en el si de les ciutats petites i mitjanes.

Al llarg del temps els ports havien esdevingut un espai aïllat dels centres urbans, però d'un temps ençà s'ha fet evident la important relació que s'ha establert entre aquests dos espais. Des

Palamós

Tipografia

del punt de vista urbanístic, es fa palesa l'obertura dels ports cap a les ciutats, i viceversa, la ciutat ha deixat de donar l'esquena al mar, s'han eliminat les barreres que els incommunicaven i han fet invisible la línia que els podia separar. Així mateix, es constata la reutilització d'edificis portuaris per a activitats que poc tenen a veure amb les necessitats de les embarcacions i les activitats tradicionals que allí s'hi desenvolupen; l'exemple més proper: el recentment inaugurat Museu de la Pesca de Palamós al rafal del port d'aquesta vila. En aquest sentit, els ports s'han convertit en espais de lleure, amb el consegüent desenvolupament econòmic que comporten per a les ciutats, sense oblidar tampoc els polèmics centres d'oci nocturn.

Malgrat tot, algunes de les ponències van

Haikús a la Garrotxa i a la xarxa

En una llunyana illa oriental, al palau silenciós com un lotus, l'emperadriu escriu per saludar el nou any. Té el marit malalt i malgrat això, o potser per això, ha decidit sucari el pinzell per tal que la tinta dibuixi un poema sobre la caiguda de la flor del cirerer a ciutat. Aquesta escena podria ser motiu per a una estampa japonesa, per a una *chinoiserie* del segle XIX o fins i tot l'inici d'una òpera mai creada de Puccini, però de fet és treta de la premsa actual. Al Japó, es veu que la creació d'haikús i tankas durant les dates d'any nou, amb un tema proposat pels emperadors –enguany, la ciutat–, són molt populars, i els mateixos emperadors hi col·laboren activament.

A les comarques gironines, la proposta més similar a aquesta, però menys imperial, és el concurs d'haikús que organitza l'Ajuntament d'Olot, en el marc dels premis Ciutat d'Olot. El Premi Joan Teixidor d'haikús, però, és temàticament obert, limitat a set poemes i amb l'interessant detall que totes les obres participants són presents a la xarxa telemàtica. Es tracta d'impulsar la tradicional tirada i presència que ha tingut aquest tipus de poemes breus en la literatura catalana, definits mètricament per Carles Riba als anys trenta. L'exigència de concentració, d'evocació i de suggestió que demana aquesta fórmula ha seduït molts poetes, disposats a un exercici ascètic i depuratiu que es resumeixi en disset síl·labes i tres versos. En els haikús hauria de comptar més la capacitat alquímica, que parteix de la contemplació de la natura i la vivència de l'instant per transcendir-los i destil·lar-los fins a convertir-se en un artefacte concís i destre com un traç cal·ligràfic, que no pas la rígidesa mètrica. Recordo un encertat comentari de l'escriptor J. N. Santaaulàlia, bon coneixedor de la poesia japonesa, sobre el model català d'haikú establert per Riba: l'obligatorietat d'acabar els versos amb paraules planes –d'altra banda força arbitrària, ja que el japonès no distingeix entre versos masculins o femenins–, els sobrecarrega de vocals neutres i n'afecta la musicalitat. Comproveu-ho amb alguns dels haikús ribianament ortodoxos que vagin apareixent a la xarxa (<http://www.olot.org/cultura/haiku>).

Josep Pujol i Coll

mostrar com en diversos ports gironins es fan necessaris nous equípaments i millors infraestructures. El transport de mercaderies seria el menys afectat per les mancances; en canvi, sí que des del sector pesquer i des de l'àmbit de la nàutica d'esbarjo es reclamen millores i ampliacions, algunes d'elles previstes i anunciades per part de Ports de la Generalitat en el transcurs de les Jornades. Tot i així, es va fer evident l'important divorci

que existeix entre les exigències socioeconòmiques i la preservació mediambiental, que va provocar un important debat entre els assistents.

Tot plegat ens mostra com Promediterrània es consolida, en la seva tercera edició, com un punt de trobada i comunicació entre investigadors, entitats, institucions i la societat en general, sobre el patrimoni marítim, en aquesta ocasió, en referència als ports.

Geordina Soler

Jaume Farriol i la Flama de la Llengua

Acte de lliurament de la primera Flama de la Llengua a Jaume Farriol, per part de la Mesa Cívica per la Llengua del Pla de l'Estany. Teatre Municipal de Banyoles, 24 de novembre del 2002.

El 24 de novembre a Banyoles feia un dia desplaent, plujós i fred. A dins el Teatre Municipal, però, es respirava un ambient càlid, no motivat per les autoritats presents (president del Consell Comarcal, alcalde de Banyoles, consellera de Benestar i Família, director general de Política Lingüística), sinó perquè s'hi premiava un home «políticament incorrecte», segons paraules d'Aureli Arge-mí, actual president del

CIEMEN (Centre Internacional Escarré per a les Minories Ètniques i Nacionals); el seu antecessor, l'escriptor i periodista i enginyer tèxtil i tantes coses més Jaume Farriol. La Mesa Cívica per la Llengua del Pla de l'Estany li atorgava la primera Flama de la Llengua «per l'àgil ploma amarada de refrescant ironia que es fa palesa en la seva prosa, teatre, poesia i en tots els seus articles. Tota la seva obra sempre traspua un

Jaume Farriol, el dia de l'homenatge.

profund sentiment de catalanitat i d'arrelament a la nostra nació, alhora que impregnada d'universalitat, sense deixar de banda ser, també, un aferrissat defensor de la identitat i personalitat de la nostra comarca».

Que ens calgui celebrar actes com els del 24 de novembre de 2002 és, objectivament, trist. És trist que la cultura catalana encara necessiti aquesta prosa ampul·losa i aquestes festes reivindicatives per sentir-se ben assentada al país. És trist que encara hagin de perviure el pòsit festivo-cultural, els premis locals i la presència d'una per-

sona destacada perquè sentim viva la nostra cultura. És trist que ens urgeixi fer proclames i adherir-nos a la concessió d'un premi, de la mateixa manera que a la Renaixença i al modernisme es feien brindis després dels àpats d'homenatge. És trist que s'hagin de donar premis per escriure en català i per militar com a ciutadà d'una nació sense Estat. Tota aquesta tristesa es podia percebre a Banyoles.

En canvi, és motiu d'alegria que existeixi gent com en Jaume Farriol: ciutadans que construeixen civilitzadament aquest clar país; ciutadans que, fent seva la màxima de Brecht, lluiten per allò que és obvi sense esperar recompenses; ciutadans de talent i esforçats, que entenen la política com un compromís ètic i personal, de servei als altres sens necessitat de viure'n. És motiu d'alegria que, tot i el perill d'allargar-se massa, institucions, col·lectius i persones a títol individual li reconeguin públicament aquest tarannà a Jaume Farriol. És motiu d'alegria la seva obra, analitzada per Joan Solana i un tast de la qual, una versió paròdica de *Hamlet*, hi va ser llegit per membres del grup Teatre i Art. Com que tots aquests motius d'ale-